

Sayın Bakanım, Sayın Başkan, Değerli Yüksek İstişare Konseyi Başkanlık Divanı Üyeleri, Değerli TÜSİAD Üyeleri, Değerli Konuklar ve Değerli Basın Mensupları, TÜSİAD Yüksek İstişare Konseyi'nin bu yılki ikinci ve son toplantısına hoş geldiniz. Sizi, şahsım ve TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

“Bir sorunu çözmek için en güzel yol, başkalarının da fikrini almaktır”. Bugün bu değerli istişare toplantımızda, sizlerle birlikte sorunlarımıza çözüm bulmak için Türkiye'ye ayna tutacağız. Çünkü ayna tutmak, yani yüzleşmek, ilerlemenin bel kemiğidir.

Değerli Üyeler,

Türkiye, dünya için çok önemli bir ülkedir. Demokratik, laik, sosyal hukuk devletine sahip ve serbest piyasa ekonomisini kabul etmiş bir ülke olarak Türkiye, küresel ölçekte vazgeçilmez bir bölgesel güçtür.

- Türkiye, genç nüfusu ile hızla gelişme, dünya ile ekonomik ve kültürel bütünleşmesini sürdürme potansiyeli çok yüksek bir ülkedir.
- Biz inanıyoruz ki sahip olduğumuz coğrafi, tarihi ve siyasi güçle; demokratik, insan haklarına saygılı, uzlaşma içinde yaşayan, teknoloji üreten, yarınlara hazır, eğitimli genç nüfusumuzla, yeni başarı hikâyeleri yazabiliriz.

“Başarınızın büyüklüğünü, inancınızın büyüklüğü belirler.” Ülkemize inanıyoruz. Çünkü Türkiye, bir ayağı Anadolu'da, diğer ayağı batıda, adeta bir pergel gibidir. Bir ayağını dünyaya yetiştirmek için kullanır, diğer ayağı ise daima cumhuriyetimizin temel ilkelerinde sabit durur!

Değerli Üyeler,

Hepimizin ortak gayesi, Türkiye'nin yarınlara hazır olmasıdır. Daha güçlü bir geleceğe hazırlanmak için önce gerçeklerle yüzleşebilmemiz gerekiyor. Çünkü gerçeği görmezden gelmek, gerçeğin gücünü değiştirmez.

Gerçek şudur: Sahip olduğumuz bunca potansiyele rağmen, Türkiye hak etmediği zorlu bir dönemden geçiyor. İş dünyası olarak bu zorlu dönemde sorumluluğumuz, yapılması gerekenleri söylemektir, paylaşmaktır. Unutmayalım ki “insan yalnızca söylediklerinden değil, sustuklarından da sorumludur.”

Değerli Üyeler,

Dünya, karışık bir dönemden geçiyor. Bugün başta ABD ve bazı Avrupa, Latin Amerika ve Asya ülkelerinde olmak üzere, demokrasi tarihsel bir sınav veriyor.

Küreselleşen ekonomi, beraberinde daha zorlu rekabet koşullarını getiriyor.

Dijital dönüşüm ile şekillenen 4. Sanayi Devrimi, iş yapma şekillerimizden günlük yaşamımıza kadar her şeyi kökten değiştirirken, bir yandan da dezenformasyona dayalı yıkıcı siyasi eğilimlere neden olabiliyor.

Kısaca, dünya küçülürken sorunlar büyüyor. Siyasi ve ekonomik olarak dünyada suyun akışı değişiyor. Ayakta kalmak isteyenler pozisyonunu güçlendiriyor, hareketlerini değiştiriyor. Değişen dünyada ayakta kalmak için pozisyonumuzu Batı'dan yana almamız gerekiyor.

Çünkü bizim hedefimiz, kurallara dayalı küresel liberal demokratik bir düzene entegre olmaktır. Bunun politika düzeyinde somut karşılığı ise AB üyelik sürecimiz ve transatlantik çerçevede ABD ile iyi ilişkilerdir.

Özetle Değerli Konuklar, Bugün su ne kadar bulanık olursa olsun, demir atacağımız tek liman daima batıdır.

Değerli Üyeler,

Türk-Amerikan ilişkileri konusunda son dönemde önemli gelişmeler kaydettik. Trump yönetiminin İran'a uyguladığı yaptırımlar konusunda Türkiye'ye muafiyet tanınması, şüphesiz son derece önemli bir karardır. Türkiye'nin en önemli müttefiklerinden biri olan ABD ile ilişkilerin onarılması en başta ekonomik çıkarlarımız açısından önem taşıyor.

Unutmayalım ki ülkeler arası dostluk ve düşmanlıklar geçici, çıkarlar ise daimidir. Bu nedenle aradaki diğer anlaşmazlıklar da sağduyulu diplomasi ile bir an evvel çözüme kavuşturulmalıdır.

Değerli Üyeler,

ABD ile Çin arasında yakın dönemde başlayan ticaret savaşları, her ne kadar son G20 Zirvesinde geçici bir ateşkese varılsa da, pek çok ülkeyi etkilemeye devam ediyor. Çin'in ihracat gücü, yatırım gücü, ucuz işgücü yüksek. Bunlar ABD ekonomisi için de vazgeçilmez.

Çin, dünyanın en çok enerji tüketen ülkesi ve Orta Doğu petrolünün en büyük müşterisi, dünyanın en büyük otomobil ve cep telefonu pazarlarından biri. İki ülke arasındaki ekonomik, dolayısıyla da politik rekabet, teknolojik rekabetle de pek hız kesmiyor.

ABD ve Çin arasındaki ticaret savaşları, Atlantik ile Asya rekabetinin derinleştiğini de gösteriyor. Karşılıklı olarak alınan korumacılık önlemleri, dünyada uluslararası ticaretin daralmasına yol açıyor. Şunun altını çizmek isterim ki ticaret savaşlarının kazananı olmaz.

Kaldı ki somut veriler de, batının Çin ile ekonomik ilişkileri de dahil olmak üzere, küresel ekonomide karşılıklı bağımlılıkların hala son derece baskın çıktığı bir düzene işaret ediyor.

Değerli Üyeler,

“Hedefi kesinleştirmek, her başarının başlangıç noktasıdır.”

TÜSİAD için Türkiye'nin AB üyeliği vazgeçilmez bir hedeftir. AB sürecinde olmamız ekonomi, teknoloji, diplomasi, demokrasi ve hukuk alanlarında ülkemize, 2023 hedeflerimize çok şey kazandırdı.

Bizim AB üyeliğinden anladığımız;

- Kurallara dayalı liberal demokratik bir düzen, öngörülebilir bir hukuk zemini, istikrarlı ve açık bir piyasa ekonomisi, sosyal refah ve maceracı olmayan bir dış politikadır.
- AB üyeliği, küreselleşme sürecinde bölgesel bir cazibe merkezi olmamız için müthiş bir olanaktır. AB üyesi bir Türkiye, Avrupa Birliği için de etki alanının ve dönüştürücü gücünün dünya haritasında genişlemesi demektir.
- Türkiye'nin AB üyeliği, tam anlamıyla bir kazan-kazan durumudur.

Birkaç yıl öncesine kadar Sayın Mevlüt Çavuşoğlu'nun şahsında Türkiye, Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi'nin başkanlığını yürütmüştür. Bugün ülkemizin, AKPM denetim mekanizmasında tutulması, üzücü ve düşündürücüdür.

Bu duruma yol açan hiçbir antidemokratik düzenleme ve uygulama, Türkiye'nin tarihsel birikimi, toplumsal çoğulculuğu, gelişmişlik düzeyi ve olgunluğuyla uyumlu değildir. Bugün bundan daha da yanlış bir eğilim gündemde. AB müzakere sürecinin resmen sonlandırılması önerisiyle karşı karşıyayız. Bir an evvel bu hatadan dönülmelidir.

Bugün artık ekonomik ve teknolojik gelişmeler sonucunda güncelliğini kaybetmiş gümrük birliğinin tarım, hizmetler, dijital tek pazar ve kamu alımları alanlarına genişletilmesi ve karar asimetrilerinin mümkün

olduğunca düzeltilmesi gündeme alınmalıdır. Türkiye, yeniden kazanmak ve kazandırmak için adımlar atmalıdır. Bu yol dönem dönem inişli çıkışlı olsa da, Mevlana'nın sözleriyle "Maksadın yüceliği, yolun sıkıntısından belli olur."

Değerli Üyeler,

"Tepkilerimizi kontrol edemezsek, tepkilerimiz hayatımızı kontrol eder." Bu denklem uluslararası ilişkilerde de geçerlidir. Dış politikada her etki, ekonomide eşit güçte bir tepki doğurur. Dış ilişkiler ve ekonomi iç içedir ve birbirinden ayrı düşünülemez. Uluslararası ilişkilerde "güç" sahibi olmak, ekonomide "söz" sahibi olmayı sağlar. İş dünyası olarak ekonomide gözümüz arkada kalmamasın diye, gözümüz daima dış ilişkilerin üzerindedir.

Ayrıca, şunu kabul ediyoruz ki hepimiz aynı trendeyiz. Ancak "Aynı trende olmak, herkesi aynı yolun yolcusu yapmaz". Biz her zaman, demokrasi, hukukun üstünlüğü, özgürlük ve sosyal ilerleme yolunun yolcusu olmalıyız. Tren ancak o zaman varması gereken yere varır.

Türkiye'nin başarısı için geçmişte test edilmiş formül bellidir. Bu; demokrasi, hukuk devleti, özgür ve yaratıcı toplum, yüksek nitelikli eğitim, teknolojik üretim ve AB ile entegrasyon sürecinin hızlanmasıdır.

Bunlarla birlikte, bağımsız düzenleyici kuralları ile iyi işleyen piyasa ekonomisi ve yatırım ortamının dinamizmi için gereken tüm mevzuat ve uygulamaların devreye alınması gerekiyor.

Bu alanlarda sendelediğimiz yerler olabilir ama "düşen değil, kalkmayı beceremeyen kaybeder."

Değerli Üyeler,

Dış ilişkilerimize baktıktan sonra şimdi yüzümüzü ekonomiye çevirebiliriz. Önümüzdeki yıl gerek küresel, gerek yerel düzeyde belirsizliklerin ve risklerin devam ettiği bir yıl olacak. Ticaret savaşları küresel büyümeyi önemli ölçüde düşürebilir. Çin ekonomisi yavaşlamaya devam ediyor. Avrupa'da ise İtalya ekonomisine dair endişeler var. Küresel durgunluk riskine rağmen Amerikan Merkez Bankası'nın faiz arttırım işini yavaşlatacak olsa da bırakmayacağını da görüyoruz.

Ekonomimizin bugünkü hale gelmesinde elbette küresel gelişmelerin de payı vardır. Ama önce iğneyi kendimize, sonra çuvaldızı başkalarına batırmakta fayda var. Türkiye'nin ekonomik durumunu değerlendirirken, gerçekçi olmak zorundayız.

- Bugün nakit sıkışıklığı her sektörde hissediliyor.
- Finansmana erişim eskisi kadar rahat ve ucuz değil.
- Ağustos ayında başlayan kredi daralması tüm hızıyla devam ediyor.
- Mart ayı ile kıyaslandığında faizler 11 puan, kur ise %40 yükseldi.
- Hem şirketlerimiz, hem tüketiciler bu kur ve faiz yükü altında eziliyorlar.
- Kobiler için sorunlar katlanarak çoğalıyor.
- Talepte ciddi bir düşme var.
- Ve son 9 yıldır kesintisiz büyüyen ekonomimiz 'maalesef' artık küçülüyor.

Bir an evvel banka bilançolarındaki hasarın tespit edilmesi, stres testlerinin yapılması ve geri dönmeyen alacakların bilançolardan temizlenmesi için gerekli çalışmaların yapılması gerekiyor. Kredi daralması bitmeden, bu krizin bitmeyeceğini hepimizin kabullenmesi gerekir.

Dün görmezden geldiklerimiz, bugün en büyük sorunlarımızdır. Ekonomide bir probleme tolerans gösterirseniz, sorun büyür. Ekonomide kriz randevu ile gelmez. Önce belirtilerini gönderir. Biz "%8-9

enflasyon kabul edilebilir değil, ihmal edilirse enflasyon çift haneye çıkar” uyarılarını yaptık. Enflasyon, sadece 1 yıl içerisinde %12’den %25’e yükseldi. Kasım sonuçları bir miktar nefes aldırca da..

Ekonominin kırılğan bir noktada olduğunu, küresel konjonktürün değiştiğini, ekonomi politikalarımızı artık yeni konjonktüre göre değiştirmemiz gerektiğini zamanında kabul etmekte çok tereddüt ettik. Oysa, ekonomide inat olmaz. Dengeyi siyaset tercihleri sağlamazsa, ekonomi kendi dengesini, ciddi maliyetler ve bedeller ödeterek sağlar.

Çünkü ekonominin kuralları bellidir. Türkiye’nin ekonomik istikrarı, pamuk ipliğine bağlanamaz. Ekonomimizin çıpaya ihtiyacı vardır. Bu çıpa, güçlü kurumlar ve kural temelli politika yapımıdır. Kurallar herkes için ne kadar açık ve eşit olursa, siyasetten ne kadar uzak olursa, belirsizlik o kadar azalır, ekonomi o kadar istikrarlı olur. Keyfi uygulamalar, piyasa dengesine zarar verir. Bu nedenle daima, sorunları çözmeye çalışırken aceleyle alınan geçici tedbirlerden ziyade uzun vadeli dengeyi gözetken politikaları tercih etmeliyiz.

Değerli Üyeler,

Genel olarak dünyada artık ucuz ve bol parayla büyüme dönemi sona erdi. Ekonomide gemiyi yeniden yüzdürmemiz gerekiyor. Bunun için suların yeniden yükselmesini bekleyecek zamanımız yok! Sığ sularda yol almanın çaresini bulmalıyız.

Yıllardır yapısal reform diyoruz. Neden? Çünkü ekonominin alabora olmamasının yolu, yapısal reformlardır. Biz yapısal reform derken aslında belli bir vizyon etrafında planlı bir dönüşümü kast ediyoruz. Nedir o vizyon? Bizce, Türkiye’nin dijital çağın gereksinimleriyle donatılması ve yeni ekonomi devrimini yakalamasıdır. Bu vizyonda eğitim, hukuk sistemi, vergi, işgücü gibi pek çok alanda dönüşüme ihtiyaç var.

4. Sanayi Devrimi ile dünya hızla değişiyor. Dijital teknolojilerle rekabetin kuralları yeniden tanımlanıyor. Oyunda kalmak için ülkemizin küresel rekabetçiliğine katkı sağlayacak, sürdürülebilir bir inovasyon ekosistemini tesis etmeliyiz.

Dijital dönüşümle birlikte daha fazla ihtiyaç duyacağımız nitelikli iş gücünü sağlamak için kapsamlı insan kaynakları politikaları oluşturmalıyız. Bilimsel araştırmaların yenilikçi ürünlere dönüştürülmesi ve bu yolla ekonomik değer yaratılması için üniversite ve sanayi işbirliklerini artırmalıyız.

Dünyanın herhangi bir noktasında bir girişimci “İşimi nerede kurmalıyım? İkinci ofisimi nerede açmalıyım?” dediğinde, ülkemizin akla gelen ilk yerlerden biri olmasını sağlamalıyız. Batılı olmak, aynı zamanda Batının Avrasya açılım noktası olmak, bu konularda da çok büyük bir artı değerdir.

Değerli Üyeler,

İstersek, başarırız! Uluslararası yatırımcılar için önemli bir gösterge olarak kabul edilen ‘Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi’nde Türkiye’nin bir önceki yıla göre 17 basamak yükselerek en fazla iyileştirme gösteren 10 ülke arasında yer alması bunun kanıtıdır.

Elde ettiğimiz bu başarı, bir hedef etrafında iş dünyası ve kamu kurumları olarak bir araya geldiğimizde ve doğru önerileri siyasi iradeyle birleştirdiğimizde ne kadar hızlı ve etkin sonuçlar alabileceğimizi bizlere gösterdi. Unutmayalım ki “Bir şeyin yapılamaz olduğunu düşünerek uyuyanlar, başkasının o şeyi yaparken çıkardığı gürültüyle uyanırlar.”

Değerli Üyeler,

Ekonomiyi, sadece ekonomik reformlarla güçlendiremezsiniz. Ekonomiyi güçlendirmenin yolu en başta şeffaf, uzlaşmacı, adil ve demokratik bir toplum olmaktır. Ekonomik reformlarla eşzamanlı olarak demokratik açılımlar, ifade ve basın özgürlüğünün sağlanması ve özgürlük alanlarının genişletilmesi bu nedenle önemlidir.

Dünya Adalet Projesinin Hukukun Üstünlüğü endeksinde, Türkiye bu yıl 110 ülke arasında 103'üncü sırada yer aldı. Eğer ilk 20 ekonomi arasında kalacaksak, hatta eğer ilk 10 ekonomi arasına girmeyi gerçekten hedefliyorsak, hukukun üstünlüğünde de ilk 10'a girmeliyiz.

Hukuk devleti demek, demokratik anayasal düzen, bağımsız ve tarafsız yargı, özgür basın, yasal güvenceye bağlanmış insan hak ve özgürlükleri, kuvvetler ayrılığı ve en önemlisi laik bir toplumsal düzenin varlığı demektir. Yargı bağımsızlığı, toplumumuzun adalete olan güven duygusu için çok önemlidir. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Bağımsızlık benim karakterimdir" sözü, ülkemizde yargının bağımsızlığı için yol gösterici olmalıdır.

Hepimizi gururlandıracak bir Türkiye hayalinin gerçekleşebilmesi için, özgürlüklerin teminat altına alındığı, hukukun üstünlüğünün esas alındığı bir demokratik sistemin inşa edilmesi şarttır. Bu bir temenni değil, güçlü bir Türkiye'nin olmazsa olmaz şartıdır.

Tüm bu değerlendirmeler çerçevesinde, önümüzdeki yıl Mart ayındaki yerel seçimler çok önemlidir. Güvenli, özgür, yaratıcı, girişimci bir toplum için yerel yönetimler topluma en yakından ve en doğrudan temas eden konumdalar. Bu seçimlerde odak konusu; doğaya saygılı, tarihi koruyan, teknolojiye en hızlı ilerlemeye uyum sağlayan, her yaşta insanın huzurlu ve mutlu yaşadığı şehirler olmalıdır. Bu yönde, hakkaniyet içinde, siyasette hamaset ve şiddet diline ödün vermeyen vakur bir siyasi yarış temenni ediyoruz.

Değerli Üyeler,

Her ülke kalkınmak ister. Bir ülkenin kalkınması, o ülke insanının gelişmesine sıkı sıkıya bağlıdır. Dünyada eğitim düzeyi yüksek olup da geri kalmış bir ülke gösterilemeyeceği gibi, eğitim düzeyi düşük olup da kalkınmış bir ülke de gösterilemez.

Atatürk'e göre "en önemli, en esaslı nokta, eğitim meselesidir. Çünkü eğitim bir milleti ya hür, bağımsız, şanlı, yüce bir toplum halinde yaşatır ya da bir milleti esarete ve sefaletle terk eder." Atamızın "Cumhurbaşkanı olmasaydım, Milli Eğitim Bakanı olmak isterdim" sözü, eğitime verdiği önemi çok net bir şekilde gösteriyor. Ne mutlu ki bugün Milli Eğitim Bakanımız da bizimle birlikte.

Özgür düşünen, bilim-kültür-sanat alanlarda iyi yetişmiş, yaratıcı ve sosyal sorumluluk sahibi bireyler, ülkemizin en önemli milli ve uluslararası güç kaynağı olacaktır.

Türkiye bugün gelişmiş ülkeler kategorisinde yer almadığına göre, şimdiye kadar uyguladığımız eğitimimizde bu duruma sebep olan bir kısım eksiklikler ve yanlışlıklar bulunduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Eğitimin kalitesi konusunda önümüzde gidecek bir hayli yol var.

Bu noktada, Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Milli Eğitim Bakanımızın açıkladıkları "2023 Eğitim Vizyonu"nu ilgiyle takip ettik. "Nitelikli ve kapsayıcı eğitim" hedefine yönelik vizyon belgesinin somut bir yol haritasıyla birlikte açıklanmış olmasını olumlu bir başlangıç olarak görüyoruz.

Hayalimiz, dijital dönüşümün eşliğinde insanı odağa alarak çağın ve geleceğin becerilerine sahip, Cumhuriyet değerlerine sahip çıkan nesiller yetiştiren bir eğitim sistemine kavuşmamızdır.

Değerli Üyeler, Sevgili Konuklar,

“Hayat hakkında bildiğim her şeyi iki kelimeyle özetleyebilirim: Devam ediyor.”

Evet, zorlu bir dönemden geçiyoruz ancak hayat devam ediyor. “Hiçbir şey yolunda gitmiyor gibi görüldüğünde bile, hiçbir şey bizi yolumuzdan etmemeli.” Çünkü o yol, Cumhuriyet değerleri ışığında Türkiye’yi aydınlık geleceğe taşıyan yoldur.

Atatürk’ün dediği gibi "Hiçbir şeye ihtiyacımız yok, yalnız bir şeye ihtiyacımız vardır; çalışkan olmak!" TÜSİAD olarak, güçlü Türkiye hedefimize ulaşmak için tüm kararlılığımızla çalışıyoruz. Ve inanıyoruz ki Cumhuriyetimizin 100. yılına layık olduğumuz gibi girmek için tek yürek olmuş bir Türkiye'nin önünde duracak hiçbir güç yoktur!

Sayın Bakanımıza katılımı ile bizleri onurlandırdığı için teşekkürlerimizi sunuyor; daha güçlü, daha mutlu ve daha aydınlık bir Türkiye ve dünya temennisiyle, hepinizi bir kez daha TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.